

KANTAR

Barn og ungdoms forhold til energidrikker

Kvalitativ undersøkelse

Gjennomført av Jens Ludvigsen

November/desember 2019

Prosjektnummer 19101220

Contents

1	Om undersøkelsen	4
2	Forholdet til drikke kategorien generelt	10
3	Energidrikker	16
4	Tekniske kommentarer	47

Først er man barn, så begynner man med energidrikk og da er man litt mer tenåring. Og så begynner man med alkohol, og da er man litt nærmere å være voksen (Jente, 14 år)

1

Om undersøkelsen

Bakgrunn

- Mattilsynet har anbefalt Helse- og Omsorgsdepartementet alternative tiltak for å beskytte barn og ungdom mot helseskader som følge av et høyt inntak av energidrikker
- Ett av tiltakene Mattilsynet anbefalte var å øke kunnskapsnivået om koffein og energidrikker, overvåke utviklingen i markedet og av barn og unges inntak av energidrikker og annen koffeinholdige mat – og drikkevarer
- I forbindelse med dette arbeidet har Kantar – på vegne av Mattilsynet – gjennomført en kvalitativ undersøkelse hvor målgruppen har vært barn og unge i aldersgruppen 12-16 år som drikker energidrikker jevnlig

Gjennomføring

- Kantar har gjennomført denne undersøkelsen med bruk av 11 dyadeintervjuer
- Dyadeintervjuer vil si at vi inviterer og intervjuer vennepar:
 - Som er dybdeintervju, men med to respondenter som kjenner hverandre og er trygge på hverandre
 - Det blir mindre «press» på den enkelte respondent når de kan lene seg på hverandre og veksle på å svare på moderators spørsmål underveis i intervjuet

Verving

- Respondentene er vervet via annonser på Facebook
 - Hver respondent vi verver får i oppgave å verve en venn som er lik seg selv i forhold til forbruk av energidrikker
 - Respondenter som er 15 år eller eldre har blitt vervet direkte, med annonser på deres feed
 - Bransjestandard er et respondenter under 15 år trenger foreldrenes tillatelse for å delta i markedsundersøkelser
 - For respondenter under 15 år har vi rettet annonser mot foreldrene. De voksne har så spurt sin datter/sønn om de ønsker å delta
 - Respondenter under 15 år har og blitt fulgt til intervjuene av en forelder

Oversikt respondenter

Kjønn	klassetrinn
2 gutter	10. trinn
2 gutter	10. trinn
2 jenter	10. trinn
2 gutter	9. og 10. trinn
2 jenter	9. trinn
2 jenter	9. trinn
2 jenter	9. trinn
2 gutter	9. trinn
2 jenter	8. trinn
2 gutter	7. trinn
2 gutter	7. trinn

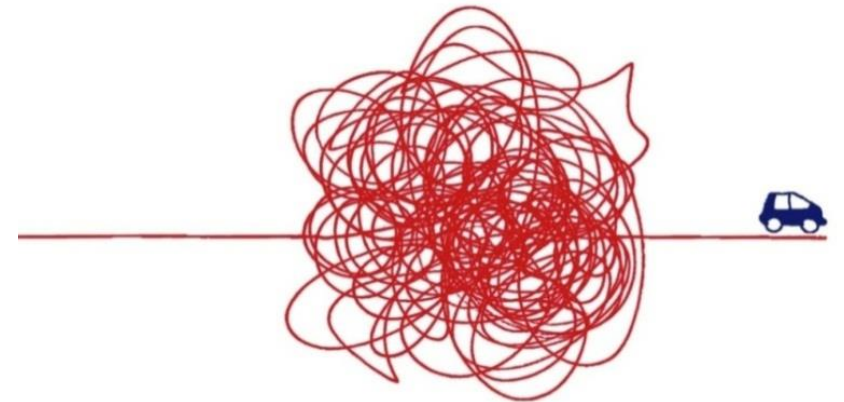
- **Alle respondentene konsumerer energidrikker jevnlig**
 - I rekrutteringen av respondenter har Kantar, i samarbeid med Mattilsynet, definert jevnlig til minst hver 14 dag for de som er mellom 12 og 14 år
 - For de som er 15 og 16 år er jevnlig definert som ukentlig
- Respondentene kommer fra ulike geografiske områder i Oslo. To av parene kommer fra omkringliggende kommuner
- **Metodisk implikasjon for de under 15 år**
 - Som tidligere beskrevet trenger vi foreldrenes samtykke for å intervju unge under 15 år. Det innebærer at vi har rekruttert unge som konsumerer energidrikker med foreldrenes viten
 - Vi har ikke rekruttert deltagere under 15 år som skjuler det faktum at de drikker energidrikker for sine foreldre
 - Vi så likevel at flere skjulte omfanget av sitt konsum for sine foreldre

Om kvalitativ metode

Styrken ved å bruke kvalitativ metode handler først og fremst om at vi søker dialogen og det typiske i denne

Kvalitativ metode handler ikke om å telle eller å angi hvor mange som mener det ene eller det andre, men om hvilke erfaringer respondentene har og hvordan de forstår, ytrer og reflekterer omkring det aktuelle teamet som er gjenstand for undersøkelsen

Funnene gjenspeiler hovedtendensen blant respondentene, sitatene blir brukt for å underbygge funnene og er ikke nødvendigvis direkte gjengivelser, men derimot kan flere ha sagt noe liknende
Sitatene har til hensikt å vise typiske tilbakemeldinger.

Hovedfunn

- Konsum av energidrikker fungerer som et overgangsritual fra det å være et barn til det å signalisere for omverdenen at man har blitt stor, blitt ungdom
 - Det å kjøpe og drikke energidrikk er å utfordre reglene, trosse foreldrene, voksenverdenen og butikkenes aldersgrenser
 - Gjennom å bli sett med en boks i hånden signaliserer de yngste til sine jevnaldrende at de er kule og tøffe rebeller som tør å bryte reglene
 - Alle forbud, advarsler fra voksne, historier om død og fordervelse bidrar til kategoriens popularitet
 - Om noen år skal muligens våre respondenter gjennom samme runder med utforskning og utprøving av alkoholholdige drikker
- Energidrikker er en sosial drikk innenfor vennekretsen
 - Drikkes i liten grad hjemme alene, men ute sammen med venner
- Alle vet at energidrikker er usunt, men forbruk er ikke så høyt at de tror de tror eget konsum er farlig
- Selv om de fleste av våre respondenter kjøpte og drakk energidrikker før de var 14 er de fleste av den formening at 14 år er en grei aldersgrense

2

Forholdet til drikkeategorien generelt

Energidrikk er ett av flere alternativer

- Energidrikker står ikke alene på de unges «drikkemenyer». Av produkter som de selv **kjøper** og drikker finner vi brus, iste, iskaffe og sjokolademelk
- Å kjøpe vann på flaske er ikke et attraktivt alternativ for respondentene
 - Å bruke penger på vann er unødvendig. Dette har de gratis tilgjengelig hjemme og på skolen

Brus har alltid vært der og passer til det meste

- Brus er en del av egen oppvekst, egen barndom
 - Det var – og fortsatt er – brus som representerer «familiedrikken» i helgene og i høytider
 - Og i familiesammenheng er det 1,5 litersflasken som gjelder
- Brus passer til det meste;
 - Foran Tv med familien
 - God mat med familien og venner
 - Bursdager med venner
 - Popcorn og kino
 - Ute med venner
 - På skolen
 - «Kosestunder» på barneskolen
 - Skoleprøver på ungdomstrinnet
 - I stedet for energidrikk, sammen med venner
 - Etter hvert også til å blande med alkohol for å dempe alkoholsmaken

På vår skole får vi lov til å ha med brus, energidrikk, godteri på tentamener. Jeg pleier ikke å ta med energidrikk for på prøver skal man være fokusert, og da får man kanskje for mye sukker i seg. Kanskje man da blir litt urolig når man må sitte hele dagen. Jeg tar heller med meg brus (Gutt, 15 år)

Kino og popcorn. Taco og Cola. Brus er også til godteri ofte i helgene hjemme. Drikker også brus i skoletiden (Jente, 13 år)

Til Pizza drikker jeg brus, for da er det gjerne sammen med familien (Gutt 14 år)

På tentamener og sånn, så får vi lov til å ta med brus, men ikke energidrikk. Iskaffe og iste er også greit (Jente 14 år)

Sjokolademelk. Barndomsglede som fortsatt er sosialt akseptert

- Sjokolademelk er en drikk som er uten restriksjoner i skoletiden
 - Drikkes gjerne i forbindelse med skolematen og flere får kjøpt sjokolademelk i skolekantinene
 - Enten matpakke hjemmefra
 - Eller mat man har kjøpt i storefri
 - Boller, ostebriks etc.
 - Drikkes på heldagsprøver
 - I stedet for energidrikk, sammen med venner
 - Et sunnere alternativ
- Yt drikkes i forbindelse med trening
 - Restitusjon etter trening

Litago. Det er en klassiker. Den er til lunsj på skolen, men den er egentlig til alt. Jeg kan godt kjøpe den etter skolen. Det er ikke sånn press på at du skal kjøpe energidrikk (Jente, 14 år)

Jeg kjøper Litago og Red Bull når jeg har prøver på skolen. Litagoen drikker jeg sist. Den er til maten jeg har tatt med (Gutt, 15 år)

Sjokolademelk er på skolen, for der får man ikke lov til å ha med brus eller energidrikk. Sjokolademelk og iste kan man ha i klasserommet hvis man ikke forstyrrer med det. Jeg vet ikke helt hva som er tankegangen der (Gutt, 14 år)

Yt drikker jeg ofte fordi det er restitusjon etter trening og kamper, men drikker aldri den i andre sammenhenger (Jente 14 år)

Iste

- For flere av jentene er iste favoritt-drikken
 - Kjøper iste oftere enn energidrikk
- **Iste**
 - Hjemme
 - Storefri
 - Kino
 - Foran TV
 - På restaurant med familien
 - På ferie
 - På stranda
 - I stedet for energidrikk, sammen med venner
- Iste er den drikken som har sterkest assosiasjon til sommer

Det er mest på skolen, men også hjemme. Men iste er også sånn typisk på stranda på sommeren. Når jeg kjøper det på skolen så er det til bolle og sanne ting som man kjøper i storefri (Jente, 13 år)

Kjøper ofte iste og kringle i storefri. Sånn halvlitersflaske med iste. Kjøper ikke så mye energidrikk lengre – det er ikke så populært lengre, så da kjøper jeg helle iste, for jeg liker jo egentlig det bedre. Det passer til alt (Jente, 14 år)

Den har kork, så da kan man drikke litt og legge den i vesken, og så er den litt billigere (Jente, 14 år)

Iste er sommer og strand. Når jeg ser på film og skal kose meg hjemme På restaurant tar jeg iste. Kan ikke drikke energidrikk på sommeren for da er jeg sammen med familien min (Jente, 15 år)

Iskaffe

- De fleste har prøvd iskaffe, men det er bare noen få som drikker iskaffe jevnlig
 - Det kan virke som at mange har gått gjennom en «iskaffeperiode», men uten at iskaffe har blitt en fast følgesvenn
- Iskaffe forbindes først og fremst med skolesituasjoner og sosiale situasjoner med venner
 - Som et alternativ til energidrikker
 - Ikke noe man drikker hjemme alene eller når familien er tilstede
- Kan være et alternativ til energidrikk i situasjoner hvor man skal holde seg våken lenge
 - Det at enkelte varianter av iskaffe koster mindre enn energidrikker generelt, kan være en medvirkende årsak til at iskaffe noen ganger blir et alternativ
- For de aller yngste fremstår nok iskaffe som en «terskeldrikke»
 - En drikk som ikke er fullt så «farlig» som energidrikk, men en drikk som signaliserer at man ikke bare drikker «barnedrikker» lengre

Det var en stund at kaffelatte på boks var populært. Den er litt søt og så var den billigere en mye annet. Men nå er det ingen som drikker det lengre (Gutt, 14 år)

Iskaffe er fortsatt en greie på skolen, men det gjør deg litt mer «kul» hvis du går rundt med en Monster, men uten at du egentlig blir «rated» (Jente, 14 år)

Forbinder det med skole. Ser mange har det på skolen Det er bare søt kaffe med melk. Det er sånn «kjapp, kjapp». Den er liten og billig. Kjøpte det hver dag på skolen en periode, men så ble jeg lei av det (Jente, 14 år)

Energidrikk når man skal holde seg våken på LAN, men jeg kan klare meg på iskaffe (Gutt, 14 år)

3

Energidrikker

Mye skjer i overgangen fra barneskole til ungdomsskole

- Energidrikk er et produkt som blir et en del av respondentenes drikkekultur mot slutten av barneskolen og/eller begynnelsen av ungdomsskolen
- Om man blir jevnlig kjøper av energidrikk allerede på barneskolen synes å henge sammen med hvilken skole man går på
 - Ulike skoler har forskjellig kultur og miljø blant elevene i forhold til hvor vanlig energidrikk er på skolen
 - Antallet «first movers» og deres innflytelse på de mer tilbakeholdne elevene er sannsynligvis med på å avgjøre utbredelsen av energidrikker på den enkelte barneskole
 - Og totalforbudet mot energidrikk på barneskolen gjør det mer spennende å smugdrikke energidrikk enn brus inne på skolens område
- Friheten på ungdomsskolen – at man kan forlate skolens område i friminuttene gjør veien kort – og lovlig – til den lokale dagligvarebutikken
 - De som kom fra skoler hvor energidrikk ikke var «en greie» mot slutten av barneskolen blir raskt eksponert for denne muligheten i starten av 8-klasse
 - Nå er det bare foreldrenes – og til dels lærernes – regler man trosser, så noe av spenningen er fortsatt inntak

Jeg drakk ikke så mye da jeg var lita, men da jeg var 11, så ble det skikkelig populært og da drakk jeg det oftere og oftere. Det var ikke lov å ha det med på skolen, og så er det noen gutter som skal tøffe seg og gjøre ting som er ulovlig. Og så begynte alle å gjøre det (Jente 13 år)

Begynte å drikke energidrikker da jeg ble 12 år. Kanskje fordi at da begynner man å bli eldre, og har lyst til å prøve noe nytt, og så liker man smaken (Gutt, 12 år)

Vi begynte å drikke det i starten av 8 klasse. Da er man 12-13 år. Det var ikke noe snakk om energidrikker på barneskolen. (Jente, 14 år)

På barneskolen var det de «kule» som drakk det, Det var kult fordi det var en aldersgrense. Det var de rebelske, men også populære. Det var et press for å drikke for å være kul, I dag er det ikke noe kult for nå kan alle kjøpe det(Jente, 14 år)

Energidrikk for å utfordre systemet, bryte konversjonene

- Energidrikk i en brytningstid mellom det å være barn og til det å bli ungdom
 - For å bryte med voksenverdenens regler
 - Et ønske om å bli mer selvstendig og ta egne valg
- Brukes som aldersmarkør ovenfor de som er litt yngre og litt eldre
 - Vise at man ikke er et barn lengre
- Brukes som «alliansemarkør»
 - Blant de aller yngste er det ett sosialt skille mellom de som drikker og ikke drikker energidrikk
 - Gjør noe som man vet at ens egne og andres foreldre ikke tillater
 - Gjør noe som man ikke får lov til å gjøre i skoletiden
 - Får lov til å ta med brus ved spesielle anledninger på skolen, men ikke energidrikk

Tenker jo at 12-åringer kjøper det bare fordi de ikke får lov. Gjør det for å vise seg fram. Da jeg kjøpte min første, så var det fordi jeg prøvde å være kul, men etter hvert så var det fordi jeg likte det. Nå er det ikke fordi jeg prøver å være tøff (Gutt, 14 år)

Jeg kjøpte det første gangen da jeg var 11-12 år. Det var bare fordi jeg ikke fikk lov av foreldrene til å kjøpe det, og da syntes jeg det var kult. Jeg er sånn «regler er til for å brytes» (Gutt, 15 år)

I 7ende og 8ende var det veldig populært. Når det er aldersgrense så er det veldig kult og tøft blant de som er yngre. Hvis man først fikk tak i det, så var det sykt kult fordi det egentlig ikke var lov. Det er sånn som en 16 åring i dag tenker om alkohol. Vi tenkte sånn da vi var 12 om energidrikk (Jente, 14 år)

Energidrikker smaker godt og har mange spennende merker og varianter

- «*Fordi det smaker godt*» er «standardsvaret» for våre respondenter på spørsmålet om årsaker til at de drikker energidrikker
 - Det er likevel mye som tyder på at det er en prosess å lære seg å like energidrikk
 - Smakene beskrives som kunstige og annerledes enn de drikkeproduktene de er vant til å drikke
 - Nocco blir eksempelvis beskrevet som «*bitter og voksen smak*»
 - Må prøve ut/smake en del ulike merker og varianter før man finner sin favoritt
 - De merkene som beskrives som originalene – Red Bull, Battery og Burn – er sjeldent favorittene, spesielt ikke hos jentene
 - Og det var gjerne originalene som ble testet ut tidlig i egen «energidrikkkarriere»
 - Man «safer» ved å kjøpe et merke som man er helt sikker på er innafor
 - Så selv om god smak er deltagernes egen begrunnelse for å drikke energidrikker, er nok det en sannhet med modifikasjoner tidlig i egen utprøvingsfasen
 - At energidrikker representerer mange nye og uvante merker og varianter innenfor merkene bidrar og til å gjøre produktene attraktive
 - Brus, iste osv. har ikke noe nyhetens interesse

Det smaker jo godt og noen ganger går man lei av de andre tingene. Før var det sånn at man kjøpte det for å tøffe seg, men nå er det fordi det er godt (Jente, 14 år)

Det er jo litt teit hvis noen kjøper det bare fordi alle andre kjøper det, selv om de ikke liker det (Jente, 14 år)

Da vi var små så måtte vi kjøpe noe som var safe. Kunne ikke bruke penger på noe som ikke var rett. Så da ble det Red Bull eller Burn, og de smakte ikke noe godt (Jente, 14 år)

Energidrikk for å flekse

- Å «flekse» er et uttrykk som går igjen i ungdommenes fortellinger
 - Det handler om å vise seg fram sammen med sin boks energidrikk
- Fleksing i det offentlige rom
 - Være sammen med venner ute og la omverdenen se at man drikker energidrikker
 - «Forbudte områder» som inne på skolen område på barneskolen gir sannsynligvis spesielt god uttelling
- Fleksing i det digitale rom
 - Legger ut bilder på Snapchat, Instagram og/eller vlogger
- Fleksingen er omvendt proporsjonal med alder
 - Kult når man er på barneskolen, men man lærer fort på ungdomskolen at det er barnslig og kleint å flekse

Det smaker godt, men noen ganger fordi jeg er sliten og trenger litt energi og så fordi jeg vil flekse litt. (ler) Da tar jeg bilde og skriver sånn «Nå drar jeg til skolen», og så tar jeg bilde av energidrikken. Legger det på Snapchat. Men da må det være sånn kul boks. Monster med kul logo (Jente, 13 år)

En jente vi kjenner. Jeg tror ikke det går en eneste dag uten at hun legger ut at hun drikker energidrikk. Eller kanskje ikke hver dag, men i hvert fall hver eneste gang hun kjøper energidrikk (Jente, 13 år)

I 6-klasse da postet jeg at jeg sånne bilder «Juhu Energidrikk!» og tenkte et nå kommer alle jentene, men ingen brydde seg. Før så var det veldig det å vise seg fram, «Se, jeg har energidrikk!». Nå er det ingen som bryr seg (Gutt, 14 år)

Sitater fleksing

Begynte å drikke energidrikk i 7ende klasse. Det var ikke lov, så da var det kult å drikke det. Drakk det ikke hjemme, men kjøpte det på de butikkene man ikke ble legga. Fikk man kjøpt det så så man større og eldre ut. Ble vi nekta sa vi bare «ok» og gikk. Det var litt flaut (Gutt 15år)

Det er noen gutter som skal vise frem at de drikker Monster. Har med på skolen og flekser med boksen. De forbinder det med å være kul. De skal liksom ikke høre på moren sin (Jente 14 år)

Når man er i 7ende klasse så er det status å gå rundt med en Red Bull. Folk pleide å legge det ut på Snapchat stories, eller ta selfis med Red Bull. Da følte man at de prøvde å være kule. Man føler seg tøff og farlig. Men det er ikke sånn nå lengre (Jente 15år)

*Jeg var ute med noen venner på da jeg gikk på barneskolen. Hadde akkurat fått ukelønn og da jeg møtte vennene mine, så drakk de Red Bull, så da tenkte jeg at jeg også skulle prøve. Da følte jeg meg ganske kul!
(Gutt, 14 år)*

Energidrikk for å våkne, eller å holde seg våken

- Når energidrikk konsumeres fordi man ønsker en spesiell effekt, så er det det å motvirke trøtthet som oftest trekkes frem
- For å våkne opp
 - Når men er trøtt på dagtid og trenger å bli mer våken før man skal gjøre ulike ting
 - På vei til skole, trening etc.
- For å unngå å bli for trøtt på kvelden/natta
 - Overnatting hos venner, forsøker å døgne
 - Gamer og/eller ser på film/serier gjennom natten

Jeg kjøpte det fordi jeg likte det og for å holde meg våken hele natten når jeg spiller eller ser på tv, eller for å være på mobilen. Det var mest i helgene. Noen ganger alene eller sammen med kompiser. Vi spiller jo online, så vi er jo sammen (Gutt 15 år)

Tror mange liker det på grunn av koffeinen. Jeg drikker det for eksempel alltid på nyttårsaften, for å prøve å holde meg våken. Eller når jeg prøver å døgne med vennene mine, men jeg sovner alltid (Gutt, 14 år)

Sist jeg kjøpte var da vi skulle ha halvdagsprøve og jeg var skikkelig trøtt. Da kjøpte jeg en liten boks Red Bull og drakk den lynkjapt på vei til skolen (Jente, 14 år)

Da vi var mindre kjøpte vi det når vi skulle overnatte hos hverandre. Drakk det, men sovna før klokken tolv likevel ... Kjøpte tre bokser, men drakk bare en halv før jeg sovna. Kasta boksene neste dag for at foreldrene til min venninne ikke skulle se at vi hadde kjøpt det. Det var waste of money (Jente, 14 år)

Uenighet om energidrikk hjelper på fysisk utholdenhet

- Det er liten tvil om at «energidelen» av energidrikk var en del av spenningen og mystikken rundt energidrikk da våre deltagere begynte å prøve ut energidrikker
- Men per i dag er våre ungdommer mer delt når det gjelder troen på den fysiske energieffekten av energidrikker
 - Noen drikker energidrikk fortsatt i den hensikt i å øke eget fysisk energinivå
 - For andre tones den fysiske «energidelen» ned etter hvert som de blir eldre
- Men selv om troen på den fysiske energidelen er svak for flere, ser vi at noen unngår energidrikker i enkelte situasjoner
 - Ønsker ikke å ta sjansen på for mye energi, bli rastløs osv. i en situasjon man skal sitte i ro og konsentrere seg
 - Eksempelvis heldagsprøver, tentamener, eksamener
 - Drikker ikke energidrikk i forbindelse med fotballkamper, trening etc.
 - Har hørt at inntak av energidrikk i forkant av fysisk aktivitet kan gi plutselig energifall

Jeg kjøpte en halvliter Red Bull og drakk den på 5 minutter for noen dager siden. Det var på vei til gymtime på Sognsvann (Gutt 15, år)

Det hender jeg drikker det før trening (turn) Da er det fordi jeg er veldig sliten og trenger energi. Vet ikke helt hvorfor jeg får energi, men jeg får det. Tror det er sukker, men det har noen stoffer som ikke er i brus, men vet ikke helt hva det er . Kanskje det er på grunn av koffein. Har Monster koffein? (Jente, 13 år)

Jeg merker egentlig ikke noe forskjell. Hvis jeg tenker at «Nå skal jeg få energi», så merker jeg sikkert en forskjell. Men når jeg spiller fotball med vennene, så tenker jeg ikke noe på det. (Gutt, 14 år)

Da vi var 12 så var det mange som ville prøve det, at det var veldig spennende fordi man fikk masse energi og sånt. Folk sa sånn at man begynner å riste og får humørsvingninger og sånt. Men det var bare tull. De bare latet som (Jente, 14 år)

Kjøpes og drikkes i sosiale situasjoner

- I storefri
 - Går sammen til den lokale butikken
 - Gjerne sammen med boller, ostebriks, godteri osv.
- Sammen med venner ute i eget nærmiljø hverdag og helg
 - Henger i området etter skoletid
 - Spiller fotball/basket på den lokale løkka
- Overnatter hos venner
 - Og i forbindelse med døgning (være våken 24 timer i strekk)
- Gaming
 - Er sosial online
- Fast food
 - Kebab og pizza
 - Men de fleste foretrekker brus til fast food
 - Og det vanlige er at «pakketilbudene» inkluderer brus, ikke energidrikker. Det er dermed mer «lønnsomt» å inkludere brus

Kjøpte i går i storefri. Da var vi en gruppe som gikk på butikken, og så kjøpte vi bare energidrikk. Etter skolen gikk vi også på Kiwi, så da kjøpte jeg en gang til. Da kjøpte jeg sånn lilla Monster (Jente, 13 år)

Noen gutter kommer nesten i hvert friminutt med en boks. De tøffer seg sikkert. De viser det fram at de drikker energidrikk, flekser med boksen og sånt. Spiser ofte kebab og pizza i storefri. Skjønner ikke helt hva som er greia med kostholdet deres (Jente, 14 år)

Det er ikke det beste jeg vet, men jeg drikker det likevel. Hvis alle vennene mine drikker det da tar ikke jeg vann. Da kjøper jeg og energidrikk. Det er sånn at når alle andre velger det, så velger jeg og det (Jente, 14)

Sitater, sosial drikk

Energidrikk er den sosiale drikken, fordi det er ungdommer som drikker den. Ser sjeldent voksne som drikker det. Det er ikke så ofte jeg drar til butikken alene, man drar med venner. Ikke bare for å kjøpe energidrikk. Ser hva man vil ha når man er der (Jente 15 år)

Det er noen på skolen som drikker det mye. Spesielt de på hockeylaget. Der er det mye kebab og pizza og energidrikk. Det er ikke noe man spiser fancy mat til. Det er on the go (Jente 15 år)

Bare på skolen, selv om det ikke er lov. Drikker det aldri alene. Det er bare med venner. Aldri hjemme for jeg får egentlig ikke lov til å drikke det. Men det er egentlig ikke på skolen. Det er utenfor. For jeg er en sånn som egentlig ikke vil bryte skolen sine regler, så det er når vi er på butikken utenfor skolen (Jente 13 år)

Vi går bare på butikken og så går vi langs gata. Kaster boksen når vi er ferdige, men det er ingen som loker så mye ut på vinteren (Gutt, 15 år)

Ikke utbredt å drikke energidrikk alene

Noen ganger alene

- I forbindelse med å se på filmer/serier alene på rommet på natten i helgene
- Tar med hjem det gjenværende på en boks som man har kjøpt tidligere når man var ute sammen med venner
- Det er de færreste av våre respondenter som har aksept av sine foreldre til å drikke energidrikker hjemme
 - I tillegg er det nok slik at hjemme vil det være mer rasjonelt å drikke av det som er gratis tilgjengelig

Jeg tar aldri med hjem energidrikk hjem. Sitter ikke alene på rommet mitt og drikker energidrikk. Det er kun hvis jeg ikke har drukket opp hele boksen mens jeg var ute med vennene. Det er ikke så sykt digg at du velger det hvis du ikke er sammen med venner (Jente, 14 år)

Det er ikke det beste jeg vet, men jeg drikker det likevel. Hvis alle vennene mine drikker det da tar ikke jeg vann. Da kjøper jeg og energidrikk. Det er sånn at når alle andre velger det, så velger jeg og det (Jente, 14)

Energidrikk i forbindelse med gaming er ikke hverdagskost

- Våre respondenter er ikke store forbrukere av energidrikker i forbindelse med gaming
 - Igjen, dette har nok sammenheng med at de fleste er såpass unge at de (enda) har restriksjoner fra sine foreldre på eget forbruk av energidrikker
- Men generelt er det en sterk link mellom energidrikker og gaming
 - Flere referer til bilder og reportasjer fra store LAN hvor det alltid fokuseres på enorme mengder energidrikk

Kjøper det på vei hjem fra skolen på veien. Driker den på rommet mitt etter middag. Da pleier jeg å spille Fortnite (Gutt, 12 år)

E typisk energidrikksituasjon er når jeg spiller TV-spill eller når jeg gamer men venner, men jeg gamer ikke så mye. Da får du energi til å spille, og så smaker det godt (Gutt, 15 år)

Rommet mitt har ganske mange gjemmesteder, så det har hendt at jeg har hatt energidrikk når jeg gamer, men vanligvis så drikker jeg bare vann (Gutt, 14 år)

Gaming og energidrikk er mer en sånn guttegreie, selv om jeg gamer selv (Jente, 14 år)

Død og fordervelse er sannsynligvis en del av spenningen

Hørte om en jente – tror det var i Dagbladet – om en jente som hadde drukket veldig veldig mye energidrikk og døde på T-banen. Tror det var på Helsfyr T-banestasjon (Jente, 13 år)

Har hørt om en gutt og jente som døde av energidrikk. De drakk to eller tre bokser og satt helt i ro. De brukte ikke noe av energien, så de døde. Gutten var 15 og jenta var 13 Det var det moren min som sa (Gutt 12 år)

Har jo hørt at man kan få hjerteinfarkt. Og at man ikke vokser hvis man drikker energidrikk, men det føler jeg er veldig rart for jeg har vokst mye i det siste. Det er gjerne venner som ikke liker energidrikk som sier sånt (Gutt, 14 år)

En halv liter energidrikk er normalen

- Det virker som at 0,5 liter boks er en gjengs standard når våre deltagere kjøper energidrikker
 - 0,5 liter er det deltagerne er vant til når de kjøper – eller får hjemme – andre produkter som eksempelvis brus, iste, sjokolademelk
 - Som igjen betyr at deltagerne selv ikke tenker at 0.5 liter er spesielt mye. Det er normalen innenfor «ta med» drikkeprodukter
 - Favorittvarianten deres selges ikke i mindre bokser enn 0.5
- Det er mer unntaket å kjøpe små bokser, noe som har flere ulike forklaringer:
 - Små bokser kjøpes når de vet at de ikke rekker å drikke en halv liter før neste skoletime etc.
 - Små bokser kjøpes når for å spare penger
 - Små bokser kjøpes når rask effekt er viktigere enn langsom kos
 - Kjøper en liten boks og drikker den relativt raskt når man er veldig trøtt
 - Eksempelvis sovet lite natten før en skoledag
 - Flere av de merkene som selges i små bokser er merker som er assosiert til forbrukere som er eldre enn dem selv
 - Kjøper små bokser når det er på tilbud, spesielt på ukjente smaker
 - Mindre risiko å kjøpe en liten boks på tilbud

Det kommer litt an på hvor mye man har lyst på. Jo større, jo dyrere. Vil man bare ha litt, så kan man kjøpe en liten en. Jeg gjør det aldri. Jeg føler at 0,5 er akkurat passe for meg (Gutt, 14 år)

Drikker små bokser noen ganger, spesielt hvis jeg ikke har så mye penger (Gutt, 15 år)

Kjøpte en liten Red Bull på tilbud. Men det var sånn appelsinsmak, så den var egentlig ikke noe god. Jeg kjenner ingen som drikker en liter Red Bull, for det er egentlig ikke så godt (Gutt, 14 år)

Jeg liker Powerking best. Sånne små bokser, men det er mest fordi den er billig. Skal du drikke den fort så er det greit å kjøpe en liten boks. Du kan jo ikke lukke den og ta den med videre (Gutt, 15år)

Skaper felleskap gjennom chugging, flattråkking og flatklemming av boks

- Noen av deltagerne forteller om ritualer/leker i forbindelse med det å drikke energidrikker, spesielt blant gutter
 - Men det påpekes at dette var noe som skjedde «da de var yngre»
- Slike ritualer/leker forekommer også i forbindelse med andre drikkeprodukter, og de eldste deltagerne vet også at dette er «vanlig» blant jevnaldrende og eldre som drikker alkohol
 - Chugging
 - Utfordre/oppfordre hverandre til å styrte en boks med drikke
 - Flattråkking
 - Konkurransse om å tråkke den tomme boksen så flat som mulig
 - Sammenklemming
 - Konkurransse om å klemme boksen sammen så flat som mulig
- Slike ritualer/leker er med på å gi en fellesskapsfølelse innen en gruppe

Noen ganger utfordrer vi jo hverandre til å chugge. Men det kan også være med brus og hva som helst. Men det er ofte med energidrikk. Folk gjør det av og til og noen er jo helt gjerne (Gutt, 12 år)

Tror aldri jeg har pantet en boks. Det er en lek hvor vi tråkker på boksen. Og så er det om å gjøre å få den så flat som mulig (Gutt, 14 år)

Har sett videoer på YouTube med Red Bull Challenge. Det var i USA, eller noe. Hvor man skal chugge Red Bull. Vi har ikke utfordra hverandre, men jeg har hørt om andre som har gjort det (Jente, 15 år)

Det var en sånn greie på å mose boksen (klemme den sammen med en hånd) Vet ikke helt hvorfor de guttene i klassen min gjorde det, men der var sikkert for å føle seg sterke (Jente 14)

Kan prisene på energidrikker

- Respondentene har god kontroll på prisene på energidrikker
- Kjøpes i dagligvarebutikker for der er prisene lavest
 - Det er helt unntaksvis at de kjøper energidrikker i kiosker, bensinstasjoner etc.
- Generelt oppfattes energidrikker til å være det dyreste alternativet av de ulike drikkeproduktene de kjøper med jevne mellomrom
- Prisen virker avskrekkende i forhold til å prøve ut nye merker og smaker
 - Det er en erkjennelse at selv om man liker energidrikker, så er det mange merker og varianter som ikke smaker godt. Det er derfor dumt å ta sjansen på å bruke pengene på en boks man ikke kjenner smaken på. Dette «løses» ved å smake hos venner som har kjøpt noe nytt
- Det synes som at respondentene ikke er spesielt opptatt av å pante bokser de har drukket

Det er forskjell mellom på butikkene, men på Kiwi koster det ca. 27. Brus på Rema koster mindre. Drikk mest den lilla Monsteren for den vet jeg at jeg liker (Jente, 13 år)

Det er mye sånn at man smaker hos hverandre (Jente, 14 år)

Har aldri kjøpt energidrikk på Narvesen og sånne. Det er altfor dyrt. Det er sånn 40 kroner, mens i alle butikker koster det 22 (Gutt, 14 år)

Det er sukker og koffein som gjør en energidrikk til energidrikk, mener deltagerne

- På spørsmål om hva som gjør en energidrikk til en energidrikk, så er det ingrediensene sukker og koffein som nevnes
 - Det faktum at flere varianter er sukkerfrie blir gjerne «glemt» når de snakker om energidrikker
 - Og i den grad deltagerne har fått forklart av foreldre, lærere og trenere hvorfor de ikke skal drikke energidrikker, eller ikke drikke ofte, så er det koffeinen som er «synderen»
- Når moderator nevner ingredienser som taurin, guarana og ginseng, så er det et fåtall som kjenner til taurin, men uten at de vet hva slags egenskaper – eller virkning – taurin har
 - Guarana og ginseng er helt ukjent for våre deltagere
 - En av de eldste gutta hadde likevel «*hørt om ginseng*»
- At noen varianter også inneholder vitaminer er ukjent for de aller fleste
 - «Nyheten» blir avmålt mottatt. Utløser hverken begeistring, bekymring eller spørsmål

Hadde ikke energidrikk inneholdt koffein, så hadde det jo basically vært brus. Og da hadde jeg jo drukket det ved siden av foreldrene mine (Gutt, 14 år)

Ginseng? Det høres ut som et eksotisk dyr (Jente, 14 år)

Guarana? Er det en smak, eller kanskje et søtningstoff? Har jeg rett? (Gutt, 14 år)

Taurin. Er ikke det oksetiss, eller noe? Da jeg hørte om det tenkte jeg at jeg aldri skulle drikke det. Syntes ikke det var så delikat eller fristende (Jente, 15 år)

Er det vitaminer? Moren min har bare sagt at det inneholder koffein og at det er derfor jeg ikke skal drikke det (Gutt, 15 år)

Jovisst er energidrikker usunt

- Alle våre respondenter betrakter energidrikker som usunne
 - Og energidrikker er den mest usunne drikkene de selv kjøper og drikker med jevne mellomrom
 - Det er kombinasjonen sukker og koffein som gjør at energidrikker topper egen usunnliste av drikker de konsumerer
- Men selv om energidrikker betraktes som usunne er det lite bekymring på vegne av egen helse
 - Generelt mener de at de stort sett spiser vanlig sunn mat gjennom uken, og at usunne mat og drikkevaner i all hovedsak er forbeholdt helgen
 - Og da gjerne med familien velsignelse
- De aller fleste driver med ulike fysiske fritidsaktiviteter, så de er mye i bevegelse
- Vi ser likevel at noen velger sukkerfrie varianter av energidrikker for å begrense inntaket av sukker

Vi vet at energidrikker er usunt. Selv de som er sukkerfrie har koffein i seg. Jeg vet at kaffe også har koffein i seg, men jeg føler at energidrikker har enda mer koffein i seg. (Jente, 13 år)

Jeg tenker på alle energidrikkene som usunne. De med sukker er mest usunn. Energidrikker ser usunne ut (Jente, 13 år)

Jeg tenker at det skader ikke så mye, men hvis du bare spiser usunt og ikke er i bevegelse så ofte, da er det usunt. Men hvis du spiser matpakke med brødslike og ost, sunn middag og ikke bare sånn prosessert mat, trener, er i aktivitet. Da er det ikke så usunt. Alt er usunt hvis du får for mye av det (Gutt, 15 år)

Sukker versus sukkerfri

- Respondentene har ulike vaner når det gjelder å velge energidrikker med eller uten sukker
 - Noen foretrekker alle typer drikkeprodukter med sukker
 - Liker disse bedre enn sukkerfrie alternativer
 - Noen foretrekker alle typer drikkeprodukter uten sukker
 - Har for vane å unngå for mye sukker, og ser etter sukkerfrie varianter
 - Noen kjøper det de har lyst på der og da uten å forholde seg til/tenke over om produktet de kjøper inneholder sukker, eller ikke
 - Noen tror at nesten alle energidrikker inneholder sukker
 - Under intervjuene ser enkelte – for første gang – at ulike varianter av Monster, som de selv har kjøpt, er sukkerfrie
- Red Bull sin sukkerfrie variant er den mest kjente sukkerfrie varianten innenfor energidrikk
 - Og dette er en variant som de fleste ikke har som favoritt på grunn av «ekkel ettersmak»

Jeg leser egentlig ikke på boksene om de har sukker eller ikke. Bryr meg ikke om jeg er sunn eller ikke (Jente, 13 år)

I det miljøet jeg er i så velger de fleste jentene de uten sukker, men vi har jo lært at sånne sukkerfrie er usunne (Jente, 14 år)

Jeg kjøper en uten sukker, men det er fordi den smaker best. At den er uten sukker er bare en bonus (Gutt, 15 år)

Jeg drikker ingenting av sånne som er sukkerfri. Har ikke lagt merke til at Monsteren jeg pleier å kjøpe er sukkerfri. Kjøper den fordi den er god. Det er på Red Bull man ser at den ene er sukkerfri, den lyseblåe (Gutt, 14 år)

De færreste har fri flyt av energidrikk

- De aller fleste av våre respondenter melder om foreldre som formaner til måtehold når det gjelder konsum av energidrikk
 - Hva foreldrene faktisk har sagt til våre deltagere vet vi selvsagt ikke, men det er tydelig at foreldrenes formaninger og advarsler ikke har blitt oppfattet, eller husket, som spesielt konkrete
 - Det er mer generelle «advarsler»
 - Noen få av ungdommene nevner at foreldrene har sagt noe om at konsum av energidrikker kan gi hjerteproblemer eller sønvnproblemer
- Det er bare noen få som forteller at foreldrene av og til kjøper energidrikk til dem, og da er det de unge som selv har spurt om det
 - Foreldrene kjøper ikke inn energidrikker til sine håpefulle på eget initiativ
- I tillegg til at foreldrene er restriktive og formanende når det gjelder konsum av energidrikker har de fleste også restriksjoner på andre sukkerholdige produkter, eksempelvis;
 - Brus og godteri er kun til helgene
 - Men selv om regelen er «helgen» betyr ikke det at regelen blir fulgt ...

Moren min har lest mye om energidrikk, om hvor skadelig det er, så når hun ser meg med en boks, så blir hun sur. Jeg drikker det mer enn det de ser (Gutt, 14 år)

Brus og godteri får jeg bare lov å kjøpe i helgene. Får ikke lov å drikke energidrikk mer enn en boks annenhver uke. Kjøper det ikke så ofte, men smaker ofte hos vennene mine (Jente, 13 år)

Det er forskjellige regler på brus og energidrikk. Foreldrene mine er litt strengere på energidrikk. Tror ikke de vil at jeg skal drikke det (Gutt, 12 år)

Moren min kjøper det ikke til meg. Hun vil heller at jeg skal drikke brus. Jeg tror de synes det er usunt og at jeg kommer til å sove dårlig (Jente, 15 år)

Ulike regler for energidrikk på ungdomsskolene

- Ungdomsskoleelevene forteller om ulike regler på skolen. Eksempelvis:
 - Ikke tillatt med energidrikk i timene eller ved heldagsprøver
 - Brus, iste, iskaffe er ok på heldagsprøver
 - Tillatt ved heldagsprøver, men ikke i vanlige timer
 - Enkelte lærere tolererer energidrikk i vanlige skoletimer så lenge det skjer diskret
 - Boksen står på gulvet, ikke på pulten

Det er ingen lærere som reagerer på brus til maten, men man kan ikke sitte å drikke energidrikk i klasserommet. Vi får bare drikke vann i klasserommet (Jente, 13 år)

Vi har ikke lov til å ha med energidrikk på tentamen, så da har jeg med iste (Gutt, 14 år)

På min skole kommer det an på timen. Mattelæreren er ikke så nøye på om vi har med energidrikk (Jente, 14 år)

Aldersgrense

- Hva ungdommene vet/ikke vet om aldersgrenser for kjøp av energidrikk henger i stor grad sammen med hvordan aldersgrensene praktiseres i deres eget nærområde
 - Og det er butikken(e) nærmest skolen som er erfaringsgrunnlaget
- De aller fleste vet – og har erfart – at noen butikker ikke selger til de under 14 år
 - Så da går man til «den andre butikken» hvor de ikke er så strenge
 - De har full kontroll på de ulike butikkenes praktisering av aldersgrensen
 - Men selv i strenge butikker er det muligheter
 - Ungdommene vet hvem av de ansatte som er strenge og ikke strenge
- Det er og liten tvil om at aldersgrensen er en del av spenningen og fasinasjonen med energidrikk. Man gjør noe voksenverden ikke vil at du skal gjøre
 - «Alle» vet hvem i vennegjengen/bekjentskapskretsen som fikk kjøpe energidrikk tidlig, og det er forbundet med stolthet å bli vurdert til å være minst 14 når man er 12-13 år
- At aldersgrensen er selvpålagt av enkelte butikker/kjeder er ikke noe respondentene har et forhold til
 - Man bare vet at energidrikker har en aldersgrense – i likhet med snus, sigaretter og alkohol

Da vi var sånn ti år, så var det noen som hadde funnet en butikk hvor de fikk kjøpt, og da var alle bare sånn «Oh, Det var skikkelig kult»! Man gjør noe som er galt og da synes de andre at du er kul (Jente, 13 år)

Da jeg var 10 hadde vi sånn «nødt eller sannhet» og da måtte jeg gå på butikken for å prøve å kjøpe Red Bull, men da stoppet de meg. Men da var jeg bare 10 år (Jente, 13 år)

Hvis det er en av de unge som sitter i kassa, så kjøper jeg meg bare heller en Pepsi Max, men hvis det er en av de gamle så kan jeg kjøpe energidrikk, fordi de bryr seg ikke (Gutt 12år)

Oskar (kompisen) kjøpte til oss begge før, for han er så høy, men jeg har sånn babyface, så jeg fikk ikke kjøpt. Det hender at jeg fortsatt må vise leg (Gutt 14år)

Sitater aldersgrenser

Jeg synes 14 år en grei alder. Da har man kommet i puberteten og kroppen tåler det. Det er som med alkohol når man er 18. Da er kroppen fullt utviklet og kroppen kan tåle påvirkningen av alkohol (Gutt 15 år)

Vi har prøvd på butikker hvor vi har fått avslag fordi man må være over 14. Men vi vet hvor vi skal gå. Vi snakker jo om hvor vi kan gå og ikke. Kiwien ved skolen sjekker ikke. Jeg tror ikke 9 åringer burde få lov til å drikke det. De får for mye energi. Hvis man er så ung, så er det ikke bra (Gutt 12år)

Broren min i 6 klasse er fortsatt den alderen at han fortsatt kan leke med pinner, og da kan man ikke går rundt med en Monster. Føler at da blir han en helt annen person på en måte. Da blir man automatisk litt kulere, og man føler seg litt større. Så jeg føler at det bør være aldersgrense på 13-14 år. Da er man stor nok. Når man begynner på ungdomsskolen da er man stor nok (Jente 14 år)

14 år en logisk aldersgrense. For da er du kommet så langt at du har vokst litt mer i hodet og du drikker ikke tre bokser på en dag. Det er ikke så mange som drikker det 24/7 Mange av de på 12 har ikke kommet i puberteten ennå, og det er mange som ikke kan tenke langt nok til ikke å drikke tre bokser om dagen (Jente, 14 år)

Ubehag

- Flere av våre respondenter har hatt ubehagelige opplevelser i forbindelse med drikking av energidrikker
 - Når man har drukket mange bokser over kort tid
 - Når man har drukket en boks veldig fort
 - Når man har vært sulten, ikke spist ordentlig mat først
- Ingen har merker noen negative konsekvenser av å drikke energidrikker moderat
- Det som er felles for de som har opplevd ubehag er at de skylder på seg selv
 - De har gjort noe de vet at kan medføre negative opplevelser
- Ingen har sluttet med energidrikk på grunn av ubehag
 - Men en viss læringseffekt har det. Blir sannsynligvis mer forsiktig for å unngå samme opplevelse en gang til

Drakk 6 bokser på en overnatting i 8-klasse. Vi skulle game og døgne. Det var dritt den andre dagen. Man føler seg sliten. Men ellers har jeg ikke merket noe ubehag (Gutt, 15 år)

Jeg har fått vondt i magen noen ganger. Driker sjeldent mer enn en boks, men hvis jeg ikke har spist noe annet hele dagen og bare drikker energidrikk og godter, så kan jeg bli litt kvalm (Jente 14 år)

Drakk tre bokser på en dag. Da slet jeg litt med å få sove. Det var på en overnatting hos en venn og da legger man jeg seg jo sent, så det kan like godt være det som var grunnen (Gutt, 14 år)

Sitater ubehag

Det var veldig ubehagelig en gang. Følte at hjertet banket veldig fort. Da sa jeg i fra til faren min, men det gikk greit (Gutt, 14 år)

Har merka litt magetrøbbel hvis jeg drikker det for fort. Så det er ikke smart å chugge den. Det er bedre å nyte den (Gutt, 12 år)

Har drukket 4-5 bokser på en dag og da fikk jeg vondt i brystet og hjertet gikk skikkelig fort. Da fikk skikkelig angst. Turte ikke si det til foreldrene mine, men sa det til venninnen min. Gikk mange dager før jeg drakk det igjen (Jente, 14 år)

Jeg har fått vondt i magen noen ganger. Driker sjeldent mer enn en boks, men hvis jeg ikke har spist noe annet hele dagen og bare drikker energidrikk og godter, så kan jeg bli litt kvalm (Jente 14 år)

Ikke spesielt bekymret for å bli avhengighet

- Det er lite bekymring på egen vegne for å bli avhengig av energidrikker
 - Mener selv at de ikke drikker det så ofte at det er grunn til å være bekymret
 - Egen økonomi begrenser eget forbruk
 - Foreldrenes formaning om måtehold er nok til en viss grad med på å begrense forbruket
 - Skolenes restriksjoner begrenser forbruket
 - Forbruket er ikke konstant gjennom året
 - Drikker mindre i de kalde årstidene fordi man henger mindre ute med venner
- Men selv om deltagerne ikke er bekymret på egne vegne er det flere som kjenner, eller vet om andre, som har et unormalt høyt forbruk av energidrikker
- På spørsmål om hva som eventuelt gjør at energidrikker kan være avhengighetsskapende møter vi en del usikre og nølende svar
 - At koffein kan være en kilde til avhengighet er ikke kollektiv kunnskap

Jeg vet om en jente som drikker Red Bull hele tiden. Hun er avhengig (Gutt, 15 år)

Det er en gutt i klassen som drikker det hele tiden, og han legger hele tiden ut på Snapchat at han drikker energidrikk. Har tenkt på at det går an å bli avhengig, men vet ikke helt hva slags stoffer det er man kan bli avhengig av (Jente, 13 år)

Har sett bilder på sosiale medier av folk som har en hel vegg med tomme bokser, og da tenker jeg at du drikker litt for mye (Gutt, 14)

Vet ikke om man blir sånn avhengig av energidrikk. Jeg kan si at jeg er avhengig av godteri, men det er ikke sånn som det er med røyk og snus (Jente 14 år)

Det som er kult i barneskolen blir fort kleint på ungdomskolen

- Det som var kult i forbindelse med energidrikker i slutten av barneskolen er ikke like kult etter en stund på ungdomskolen
 - Å «flekse» - legge ut bilder – at man har energidrikk blir ansett som barnslig ganske raskt ut i ungdomskolen
 - På ungdomskolen kan elevene ha med sukkerholdig drikke inn på skolens område
 - Når det ikke er ulovlig er det ikke like spennende, like kult
 - «Alle» vet om noen andre som har et forbruk av energidrikker som er så høyt at det blir lagt merke til på en negativ måte
 - Å drikke overdrevent mye blir lett ansett som et misforstått forsøk på å være kul. Det er mer litt rart, litt kleint, litt harry
- De eldste på ungdomsskolen, som kanskje i sin tid på barneskolen debuterte tidlig med energidrikk, har gått videre
 - «First Movers» prøver nå ut snus, sigaretter og alkohol

Jeg la ut bilder av at jeg hadde energidrikk før, men jeg gjør ikke det nå lengre (Gutt, 14 år)

Det virker litt kleint. Det er mange som er yngre enn oss som skal vise det veldig at de har kjøpt energidrikk (Jente, 14 år)

I den alderen vi er nå så er det kanskje litt sånn at folk er redd for at andre skal tror at vi kjøper det fordi vi synes det er kult, og ikke fordi vi synes det er godt (Jente, 14 år)

Hvis noen drikker veldig mye på en gang, så hadde vi bare ledd av det. Men hvis noen hadde drukket det hele tiden, så hadde man sett litt ned på det. Man vet jo at man kan ta skade av å drikke mye av det (Gutt, 14 år)

Gutta er hakket hvassere

- Jevn over er tilbakemeldingene at guttene drikker mer energidrikker enn jentene
- Og at guttene, i større grad enn jentene, kjøper de merkene som respondentene omtaler som de originale
- Og det er de originale som troner høyest på rangstigen innenfor kategorien
 - Red Bull
 - Battery
 - Burn
- Når jenter velger en av de originale, så blir det lagt merke til av andre jenter

12 åringer pleier å drikke Monster. Red Bull er for de som er eldre. Det ser så veldig energidrikk ut (Gutt, 12år)

Noen energidrikker, Burn og sånne, er litt sånn ghettojenter, hettegenser og joggebukse, kebabnorsk. I sånne miljøer er nok energidrikk mye mer populært blant jenter enn i det miljøet der jeg vokste opp. De aller tøffeste gutta drikker bare originalene. Red Bull, Battery og Burn. Monster er mye finere, så det er nok mange jenter som foretrekker det (Jente, 14 år)

Alkohol og energidrikker

Moderator tok opp temaet alkohol og energidrikker ovenfor de eldste deltagerne og ovenfor de deltagerne som tok opp dette på eget initiativ, men uten at det ble brukt mye tid på dette temaet

- Noen kjente til at energidrikker kombineres med alkohol, og da gjerne for å skjule smaken på alkoholen
- Men i slike tilfeller kunne det like gjerne være brus som ble brukt. Det var ikke et poeng i seg selv at det skulle være en energidrikk
- Kun ett par (gutter 15 år) nevnte en konkret drink som består av Red Bull og Jägermeister (Jägerbomb)

*Vet at noen blander øl med energidrikk eller brus, men det er mest for at de ikke liker smaken på alkohol
(Gutt, 14 år)*

*Har hørt at kombinasjon av alkohol og energidrikk er farlig. Det er noe med koffein og alkohol som er farlig. Det har jeg lest i avisa. Vet at Red Bull og Jägermeister er en vanlig kombo
(Gutt, 15 år)*

Det er bare for å blande ut smaken, gjøre det bedre, men det kan også være brus (Gutt, 15 år)

Red Bull forbindes med sponsing av sport

- Alt i alt husker deltagerne lite av reklamer for energidrikker
- Det som huskes er at Red Bull sponser ulike idretter og utøvere
 - Innenfor utfor/slalåm
 - I forbindelse med internasjonal motorsport
 - Innenfor Ishockey
- Den originale Red Bull er utvilsomt «kongen på haugen» innenfor kategorien
 - Selv de som ikke liker denne har en slags beundring for den

Tenker på den Red Bull. Red Bull gir deg vinger(Jente, 14 år)

Det er mye red Bull reklame rundt ski, utfor og hopping. Det er mange som er sponset av energidrikker, men uten at jeg husker navn.(gutt, 15år)

Redbull minner meg om ishockey for det et lag til noen jeg kjenner som har det på drakten sin (Jente 13 år)

Jeg ser mye Red Bullreklame fordi jeg ser mye på ski, og der blir de sponsa. Det er på utstyr og sånt (gutt, 15år)

Red Bull. Veldig mye motorsport som er sponsa Jente, 15år)

Bør myndighetene bekymre seg?

- Respondentene mener selv at myndighetene ikke trenger å bekymre seg for ungdommenes forbruk av energidrikker
 - Ja, respondentene er klar over at det er usunt, men de mener det bare er unntaksvis at noen drikker det så mye at det kan være farlig
- Vi ser likevel at det er nokså konsensus at det bør være en aldersgrense, og dagens grense på 14 år synes rimelig
 - Og respondenter med yngre søsken er klare på at de ikke vil at deres yngre søsken skal drikke energidrikker
- Vi finner heller ikke et krav eller uttalt ønske fra respondentenes side om at energidrikker skal være tillatt i vanlig klasseromsundervisning
 - Begrensinger i skolesammenheng er sannsynligvis med på å dempe eget forbruk, eller dempe eventuelt press på fra andre elever/venner på at en bør drikke det, eller drikke det oftere

De trenger ikke være bekymret, selv om det er mange gutter som drikker mye. Har ikke lyst på 16 årsgrense. Det er den drikken med mest spennende smaker. Og så er det litt kult (Jente, 13 år)

Det er ikke et problem, med unntak av de få som drikker veldig mye. Men man kan bli avhengig av all mat, sjokolade og sånt. Så man burde ikke sette noe aldersgrense på det. Hvis man ikke drikker for mye, så er det ikke noe farlig. (Jente, 15 år)

Broren min går i 1 klasse. Hadde jeg sett han med en boks, så hadde jeg tatt den i fra han. Han er ikke stor nok. Han bør ikke gjøre det før han er 11-12 år. Er redd for at han får sukkerkick. Pluss at det er koffein i det (Gutt, 15 år)

4

Tekniske kommentarer

Tekniske kommentarer

Tekniske kommentarer

- Kunde og kundekontakt: Mattilsynet ved Merethe Steen
- Ansvarlig fra Kantar: Jens Ludvigsen, Kantar
- Moderering og analyse: Jens Ludvigsen, Kantar
- Ansvarlig for rekruttering: Lars Hansen, Kantar
 - Rekrutteringsmetode: Facebook og oppfølgingssamtale på telefon
- Hver oppmøtt respondent mottok et gavekort til en verdi av NOK 400 som takk for sin deltagelse i undersøkelsen
 - Foreldre som fulgte respondenter til intervjuer mottok et gavekort pålydende kr 200
- *Resultatene fra en kvalitativ undersøkelse kan ikke uten videre generaliseres til å gjelde hele målgruppen pga. utvalgsmetoder, intervjumetode og utvalgsstørrelse*
- *Undersøkelsen er gjennomført i henhold til kravene til ISO-sertifisering «Norsk Standard NS-ISO 20252:2012»*

Samtaleguide

Microsoft Word Document

Samtaleguiden var et utgangspunkt for intervjuene, men spesielt mot de yngste respondentene ble intervjuene styrt av det respondentene selv tok opp. Da ble intervjuene mer «uformelle» og fløt mer frem og tilbake mellom ulike temaer